

รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
A Learning Model Using the Synectics Technique with Social Reinforcement via Social Media to Develop Photographic Communication Skills of Undergraduate Students

จิรวัดณ์ วัฒนาวงษ์ศิริ¹, ผศ.ดร. ปราวีณยา สุวรรณณัฐไชติ²

¹นักศึกษาลัทธิศตวรรษครุศาสตร์มหาบัณฑิต, ²ที่ปรึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail address: mercurial.limit@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนักศึกษาปริญญาตรี และ (2) เปรียบเทียบคะแนนสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายก่อนเรียนและหลังเรียน ผลวิจัยพบว่า (1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ เทคนิคซินเนคติกส์ สื่อการเรียนรู้ แรงเสริมทางสังคม อุปกรณ์การถ่ายภาพ และเครื่องมือค้นคว้า ขั้นตอนการเรียนรู้ มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ความรู้พื้นฐานด้านองค์ประกอบศิลป์ ชั้นวิเคราะห์ ชั้นขยายความ ชั้นปฏิบัติ ชั้นสืบค้น และชั้นกระจายผลงาน (2) คะแนนสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่เรียนด้วยรูปแบบฯ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้, เทคนิคซินเนคติกส์, แรงเสริมทางสังคม, สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

This research study has 2 main objectives to (1) design a learning model using the Synectics Techniques with social reinforcement via social media to develop photographic communication skill of undergraduate students, and (2) compare the relative growth score of photographic communication skills. The results founded were (1) the model designed consisted of 5 elements: Synectics Technique, Medias, Social Reinforcement, Camera Gear, and Utility. The learning procedure consisted of 6 steps as follows: basic knowledge of composition, analyze, elaborate, execute, explore, and publishing. (2) The photographic Communication Skills scores of the Post-test from the students who studied using the model suggested a higher score that pre-test.

Keywords: Learning Model, the Synectics Technique, Social Reinforcement, Social Media

บทนำ

การสื่อสารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ มนุษย์แสวงหาวิธีการสื่อความหมายต่างๆ มากมายเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับผู้รับสาร แต่การที่จะประสบผลสำเร็จในการสื่อสารนั้นมีปัจจัยหลากหลายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) ทศนคติ (Attitude) ระดับความรู้ (Level of knowledge) ระบบสังคมที่อยู่ (Social System) และวัฒนธรรม (Culture)

การสื่อสารที่มนุษย์ใช้นั้นนอกเหนือจากการสื่อสารด้วยการพูดและการฟังแล้ว มนุษย์ยังใช้รูปภาพในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่อง การอธิบายความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ดังที่การศึกษาธรรมชาติของการรับรู้ของมนุษย์พบว่า มนุษย์มีการเรียนรู้ผ่านสายตามากถึงร้อยละ 75 และสามารถจดจำสิ่งที่เห็นได้ถึงร้อยละ 40 แต่สามารถจดจำสิ่งที่ได้ยินเพียงร้อยละ 20 (วิสุทธิ อยู่ทรัพย์, 2545, หน้า 34 อ้างอิงจาก ยุทธศักดิ์ วิถีกุล, 2553)

การสื่อสารด้วยภาพนั้น นับเป็นวิธีที่มีมาอย่างยาวนาน และสามารถใช้เป็นวิธีถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างดี จึงได้เริ่มมีการคิดค้นและประดิษฐ์กล้องถ่ายภาพขึ้นมาใน ค.ศ. 1814 แต่กระบวนการถ่ายภาพภาพหนึ่งนั้นมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และใช้งบประมาณสูง การวางแผนและเตรียมการจึงต้องมีการจัดการที่ดีล่วงหน้า เมื่อวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีเริ่มมีส่วนทำให้การพัฒนากล้องถ่ายภาพฟิล์มให้มาเป็นกล้องถ่ายภาพดิจิทัลเช่นในยุคปัจจุบันนั้น ทำให้การ

ถ่ายภาพเป็นเรื่องที่ง่ายดาย และมีทุนที่ต่ำ และมีกระบวนการที่รวดเร็วมากขึ้น

อย่างไรก็ดี การถ่ายภาพนั้นไม่ว่าจะด้วยกล้องประเภทใดก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ช่างภาพควรมีคือทักษะในการถ่ายภาพให้มีคุณค่า หรือการทำให้ภาพถ่ายนั้นสื่อความหมายได้นั่นเอง แต่ด้วยความสะดวกรวดเร็วของเทคโนโลยีการถ่ายภาพในยุคปัจจุบันนั้นไร้ขีดจำกัดทั้งด้านทรัพยากร และขั้นตอนการสร้างภาพทำให้ช่างภาพรุ่นใหม่เน้นลดความพิถีพิถันในขั้นตอนการวางแผนการถ่ายภาพลง ส่งผลให้ภาพที่ได้มานั้นขาดการนำเสนอที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์ และน่าสนใจ ไม่สามารถนำไปใช้งานต่อได้ หรือนำไปใช้งานได้น้อยลงเนื่องจากสารภาพภาพถ่ายนั้นไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจนจึงไม่สามารถสื่อสารกับผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการแปลความหมายของโจทย์ในขั้นตอนเริ่มต้นก่อนลงมือถ่ายภาพนั้นจึงมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งเทคนิคซินเนคติกส์นั้นสามารถช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ได้โดยการทำสิ่งที่คุ้นเคยให้แปลกใหม่ หรือทำสิ่งที่แปลกใหม่ให้คุ้นเคย (ทิตานา แซมณี, 2547) เทคนิคซินเนคติกส์ในงานวิจัยนี้มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนใช้วิธีการอุปมาอุปไมย หรือการเปรียบเทียบ 4 แบบ คือ การอุปมาอุปไมยทางตรง (Direct Analogy) การอุปมาอุปไมยทางบุคคล (Personal Analogy) การอุปมาอุปไมยเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Analogy) และการอุปมาอุปไมยเชิงแฟนตาซี (Fantasy Analogy) (Gordon, 1972) ชัยวาทฤทธิ์ สร้อยเงิน (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมซินเนคติกส์กับ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น กลุ่มละ 30 คน พบว่านักเรียนที่ได้รับกิจกรรมซินเนคติกส์มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่สอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สุวรรณมา มะลิวัลย์ (2551) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด และการเขียนโดยใช้แนวคิดตามรูปแบบซินเนคติกส์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน เป็นเวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 10 ครั้ง รวมเป็น 10 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่าผลการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.40 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เท่ากับ ร้อยละ 74.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับการถ่ายภาพนั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวิธีแก้ปัญหา หรือวิธีแปลความหมายของโจทย์ได้อย่างหลากหลายมากขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มีประโยชน์อย่างมากในการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และผลงานโดยงานวิจัยนี้ใช้คุณลักษณะของเฟสบุค (Facebook) ซึ่งมีกลไกการให้แรงเสริมทางสังคม เช่นการกดไลค์ (Like) หรือการแสดงความรู้สึกต่างๆ ผ่านสัญญาณลักษณะที่ทางสื่อสังคมออนไลน์มีให้ การแสดงความคิดเห็น (Comment) ได้เป็นอย่างดี

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) เป็นสื่อกลางในการใช้แรงเสริมทางสังคมนั้น เนื่องจากผู้เรียนมีเสรีภาพในการกดไลค์ (Like) เพื่อไหว้รูปที่ตนเองถูกใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นภายใต้

ภาพของเพื่อนได้ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนในยุคนี้กระทำเป็นประจำ จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน และเครื่องมือภายในระบบมีความพร้อมเพื่อใช้เก็บข้อมูล และสามารถย้อนตรวจได้ในระดับหนึ่ง พฤติกรรมการใช้เฟสบุค (Facebook) ในยุคปัจจุบันสำหรับผู้เรียนนั้นเน้นที่การอัปโหลดรูปภาพ หรือ ผลงานของตนให้เพื่อนได้เห็นและได้รับการกดไลค์ (Like) ซึ่งเป็นพฤติกรรมของการคาดหวังผลตอบแทนความพึงพอใจ หรือ การแสวงหาความพึงพอใจ (Gratification Sought) (วิมลพรรณ อภาภาเวท และคณะ, 2554 อ้างอิงถึง Lee B. Becker, 1979, pp. 54-73) จึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีส่วนกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาทักษะการสื่อความหมายนั้นเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เมื่อขาดซึ่งทักษะในการสื่อสารนี้แล้ว ความเข้าใจของผู้รับสารอาจมีความคลาดเคลื่อนได้เพราะการเลือกใช้รูปภาพหรือคำอธิบายที่ชัดเจนและเกี่ยวข้องกับความต้องการนั้นไม่สอดคล้องกัน ด้วยเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันที่มีความรวดเร็ว เพียบพร้อม และสะดวกนั้นทำให้การเรียนรู้ไม่ติดขัด มีความต่อเนื่องจึงทำให้สามารถใช้แรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลา ไร้อุปสรรค ดังนั้นการใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนิสิตปริญญาบัณฑิตจึงเป็นผลดีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่สำคัญดำเนินชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต

2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่เรียนด้วยรูปแบบฯ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบเทคนิคซินเนคติกส์

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่าย

ขอบเขตด้านประชากร และตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิต ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาถ่ายภาพเบื้องต้น ภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2558 คณะครุศาสตร์ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 12 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับ

แรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนักศึกษาปริญญาตรี มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคซินเนคติกส์ประกอบด้วย ทฤษฎีของเทคนิคซินเนคติกส์ ขั้นตอนการสอนด้วยเทคนิคซินเนคติกส์ และตัวอย่างการสอนด้วยเทคนิคซินเนคติกส์

1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแรงเสริมทางสังคมซึ่งประกอบด้วย ความหมายของการให้แรงเสริมทางสังคม แนวคิดและทฤษฎีของการให้แรงเสริมทางสังคม และขั้นตอนที่สนับสนุนการให้แรงเสริมทางสังคม

1.3 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์ คุณลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอยู่ในยุคปัจจุบัน และเครื่องมือของสื่อสังคมออนไลน์

1.4 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมายด้วยภาพ ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของการสื่อความหมาย แนวคิดและทฤษฎีการแปลความหมายของภาพ และทฤษฎีการสื่อสารของมนุษย์

2. นำข้อมูลและสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์และสังเคราะห์

3. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนด้วยเทคนิคซินเนคติกส์ ด้านการถ่ายภาพ และด้านเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 7 คน

4. จัดทำร่างรูปแบบการเรียนรู้ และส่งร่างรูปแบบการเรียนรู้ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสม

5. นำร่างรูปแบบฯ และแบบประเมินรูปแบบฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพ ผู้เชี่ยวชาญด้านการ

สอนด้วยเทคนิคซินเนคติกส์ และด้านเทคโนโลยี การศึกษาจำนวน 3 คน พิจารณาด้านความเหมาะสม ในการนำไปใช้งาน ด้านความครอบคลุมของเนื้อหา รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งจากการ พิจารณาภาพรวมของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค ซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคม ออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วย ภาพถ่ายของนักศึกษาปริญญาตรีค่าเฉลี่ยอยู่ 4.73 แปลผลได้ว่าอยู่ในขั้นที่ดีมาก

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วย สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมาย ด้วยภาพถ่ายของนิสิตปริญญาบัณฑิตมีขั้นตอนดังนี้

1. พัฒนาแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคม ออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วย ภาพถ่ายจำนวน 7 คาบ

2. นำแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายให้ อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วปรับแก้ก่อนนำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนด้วยเทคนิคซินเนคติกส์ ด้าน การถ่ายภาพ และด้านเทคโนโลยีการศึกษาตรวจสอบ ด้านความสอดคล้องของเนื้อหาผลจากการประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่ กำหนด (ค่า IOC = 1.00)

3. พัฒนาแบบประเมินการสื่อความหมายด้วย ภาพถ่าย โดยการจัดทำในรูปแบบรูบรีคส์ มีหัวข้อใน การประเมินทั้งหมด 3 หัวข้อ คือ องค์ประกอบภาพ สารภายในภาพ และ ความคิดริเริ่มโดยขั้นตอนในการ

พัฒนารูบรีคส์ได้นำมาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการถ่ายภาพ ด้านการสอนด้วยเทคนิคซินเนคติกส์ และการสอนด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน

4. ร่างเกณฑ์การประเมินรูบรีคส์การให้คะแนน ของผลงานภาพถ่ายให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วปรับแก้ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนด้วย เทคนิคซินเนคติกส์ ด้านการถ่ายภาพ และด้าน เทคโนโลยีการศึกษาตรวจสอบความเหมาะสมผลจาก การประเมินอยู่ที่ 4.66 แปลผลได้ว่าอยู่ในขั้นที่ดีมาก

5. นำเสนอรูปแบบฯ และแผนจัดการเรียนรู้ เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ โดยเก็บข้อมูลการกวดไล่ค และคะแนนของผลงานโดยใช้เกณฑ์การประเมิน รูบรีคส์ของก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

ผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของ นักศึกษาปริญญาตรี สามารถสรุปผลการวิจัยแบ่ง ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคม ออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วย ภาพถ่ายของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต พบว่ามี ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบที่ 1 เทคนิคซินเนคติกส์ (Synectics Techniques)

เท ค นิค ซินเนคติกส์ (Synectics Techniques) คือกระบวนการสอนการแก้ปัญหาโดย การอุปมาอุปไมย มีจุดประสงค์ 2 ประการคือ การทำ

สิ่งที่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งแปลกใหม่ และการทำสิ่งแปลกใหม่ให้เป็นที่คุ้นเคย โดยมีเทคนิค 4 เทคนิค คือ การอุปมาอุปไมยทางบุคคล (Personal Analogy) การอุปมาอุปไมยทางตรง (Direct Analogy) การอุปมาอุปไมยเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Analogy) และการอุปมาอุปไมยเชิงแฟนตาซี (Fantasy Analogy)

1.2 องค์ประกอบที่ 2 สื่อการเรียนรู้ (Media)

สื่อการเรียนรู้ (Media) คือ แหล่งการเรียนรู้ที่ทั้งครูผู้สอนเป็นผู้จัดเตรียมให้ผู้เรียนศึกษา และผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้เองผ่านการใช้ อินเทอร์เน็ตและช่องทางต่างๆ ที่ผู้สอนแนะนำ โดยสามารถศึกษาได้ทั้งในและนอกชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจของบทเรียน

1.3 องค์ประกอบที่ 3 แรงเสริมทางสังคม (Social Reinforcement)

แรงเสริมทางสังคม (Social Reinforcement) เป็นกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาผลงานของผู้เรียนผ่านการได้รับแรงกระตุ้น ด้วยการกดไลค์ (Like) และการแสดงความคิดเห็น (Comment) ได้ภาพจากผู้เรียนคนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมที่ได้จัดขึ้นภายในห้องเรียนเพื่อนำผลงานของผู้ที่ได้รับ

ผลโหวต (Like) มากที่สุดขึ้นเป็นรูปประจำกลุ่มในแต่ละสัปดาห์

1.4 องค์ประกอบที่ 4 อุปกรณ์การถ่ายภาพ (Camera Gear)

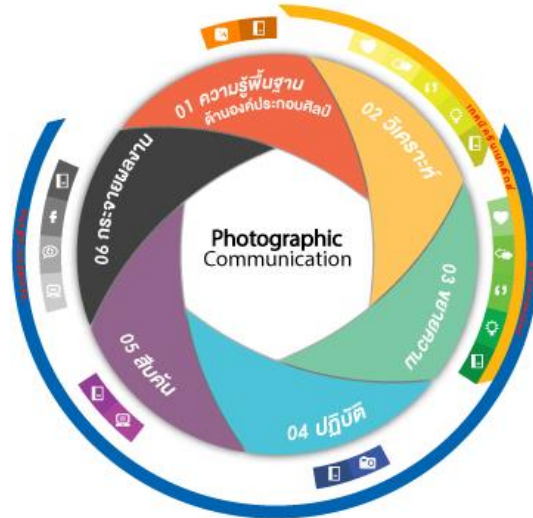
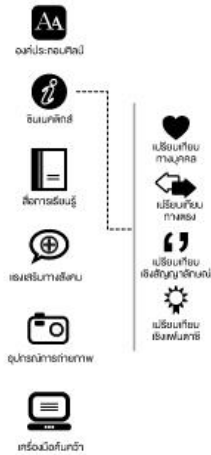
อุปกรณ์การถ่ายภาพ (Camera Gear) คือ อุปกรณ์ที่สนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่าย เช่น กล้อง DSLR (Digital Single Lens Reflect) ที่สามารถตั้งค่าการถ่ายภาพได้อย่างอิสระ ขาตั้งกล้อง (Tripod) แหล่งจัดเก็บข้อมูล (Memory card) เลนส์ (Lens)

1.5 องค์ประกอบที่ 5 เครื่องมือค้นคว้า (Utility)

เครื่องมือค้นคว้า (Utility) คือ อุปกรณ์ที่สามารถเคลื่อนที่ได้ สะดวกในการพกพา และสามารถนำไปใช้ที่ใดก็ได้ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน โดยอุปกรณ์ดังกล่าวสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ การติดต่อสื่อสาร การผลิตผลงาน เช่น คอมพิวเตอร์แบบพกพา (Notebook) หรือ สมาร์ทโฟน (Smartphone)

รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนิสิตปริญญาบัณฑิต

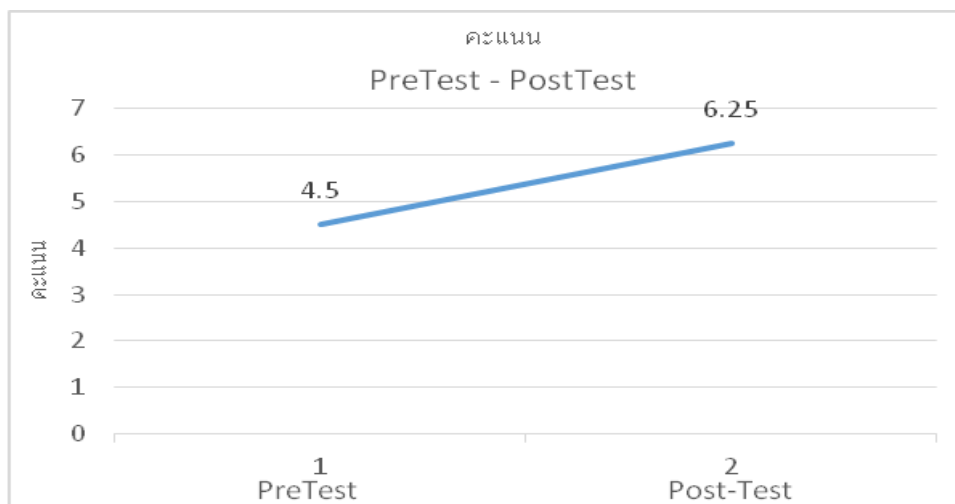
องค์ประกอบ

ภาพ 1 รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่าย

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนการสื่อความหมายหลังเรียนกับก่อนเรียนพบว่าคะแนนสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนักศึกษาปริญญาตรีที่

เรียนด้วยรูปแบบฯ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังภาพ 2

ภาพ 2 ตารางเปรียบเทียบคะแนนการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนิสิตปริญญาบัณฑิตก่อนเรียนและ หลังเรียน

สรุปผล

จากการศึกษาผลการทดลองรูปแบบการเรียนรู้อาศัยเทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนิสิตปริญญาบัณฑิต พบว่าการใช้เทคนิคซินเนคติกส์เป็นการเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เรียนสามารถนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นซึ่งแตกต่างไปจากก่อนเริ่มเรียนอย่างเห็นได้ชัด และผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามผู้เรียนหลังการเรียนรู้อาศัยรูปแบบฯ พบว่าผู้เรียนมีความเห็นตรงกันว่ารูปแบบการเรียนรู้อาศัยเทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้นมีประโยชน์อย่างมาก เพราะมีขั้นตอนของเทคนิคซินเนคติกส์สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น ผักให้

กลายเป็นผู้ที่มีการเลือกสรรค้ในการนำเสนอผลงานที่ตรงกับโจทย์ที่ได้รับ เหมาะแก่การนำทักษะที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการใช้แรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์นั้นมีความเหมาะสม เนื่องการเป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ทำให้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในขั้นตอนอื่นๆ นอกเหนือจากนั้นก็กิจกรรมการโหวตภาพ (Like) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมอีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคนอื่นๆ มีความต้องการที่จะพัฒนาผลงานตนเองให้ดีขึ้นเรื่อยๆ อีกด้วย

อภิปรายผล

รูปแบบการเรียนรู้อาศัยเทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่าย

ของนิสิตปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยได้อภิปรายผลเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. การอภิปรายผลที่เกี่ยวข้องกับคะแนนการพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์

จากการวิเคราะห์คะแนนทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่าย พบว่าในภาพรวมเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายหลังเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนที่มีกระบวนการฝึกให้ผู้เรียนมีการวางแผนผ่านการวิเคราะห์ และขยายความการแปลความหมายของโจทย์ที่ได้รับอย่างละเอียดก่อนเข้าสู่ขั้นตอนปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานเมื่อผสมผสานกับเทคนิคซินเนคติกส์ซึ่งมีทั้งหมด 4 เทคนิคที่วิธีการนำเสนอวิธีแก้ปัญหาก็แตกต่างกันไปอย่างสิ้นเชิง โดยจุดประสงค์ของเทคนิคซินเนคติกส์คือ การทำสิ่งที่คุ้นเคยให้แปลกใหม่ และทำสิ่งที่แปลกใหม่ให้คุ้นเคย (Gordon, 1972) มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นความรู้พื้นฐานด้านองค์ประกอบศิลป์ เป็นขั้นที่ผู้สอนนำเสนอความรู้ด้านการจัดองค์ประกอบศิลป์แก่ผู้เรียนพร้อมทั้งนำเสนอภาพตัวอย่างเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (2) ขั้นวิเคราะห์ คือขั้นที่ผู้เรียนศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโจทย์ที่ได้รับจากผู้สอน (3) ขั้นขยายความ คือขั้นที่ผู้เรียนอธิบายความเข้าใจโจทย์ที่ได้รับรวมถึงอธิบายแผนในการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน (4) ขั้นปฏิบัติ

คือขั้นที่ผู้เรียนเริ่มกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานโดยการลงพื้นที่ถ่ายภาพ (5) ขั้นสืบค้น คือขั้นที่ผู้เรียนศึกษาวิธีการนำเสนอรูปภาพเพิ่มเติม ทั้งด้านการตกแต่งภาพด้วยโปรแกรมตกแต่งภาพ และเทคนิคอื่นๆ และ (6) ขั้นกระจายผลงาน คือขั้นที่ผู้เรียนส่งผลงานเข้าสู่อีเมลของผู้สอนเพื่อให้ผู้สอนเป็นผู้รวบรวมนำผลงานของผู้เรียนทั้ง 12 คนเข้าสู่สื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) และเริ่มกระบวนการโหวตภาพโดยการกดไลค์ (Like) และการแสดงความเห็นโดยใช้เทคนิคประจำสัปดาห์เพื่อวิเคราะห์ย้อนกลับถึงวิธีการสื่อความหมายของภาพที่ตนเลือก จำนวน 3 ภาพ จากการสังเกตในกระบวนการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนนี้ ผู้วิจัยผู้วิจัยพบว่า ขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด และจำเป็นต้องใช้เวลาให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ จึงเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้ทักษะการสื่อความหมายของผู้ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้เพิ่มขึ้นมาจากขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์เนื่องจากผู้เรียนใช้ตัวชี้วัดจากแบบประเมินรูบริคส์ในการวิเคราะห์รูปภาพของผู้เรียนคนอื่นผ่านการแสดงความคิดเห็นภายใต้รูปร่างนั้นๆ ทำให้สามารถจุดประกายความคิดใหม่ๆ แก่ผู้เรียนคนอื่นอีกด้วย กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในสื่อสังคมออนไลน์นั้น (Facebook) คือการโหวตภาพที่สื่อความหมายได้ดีที่สุด โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินรูบริคส์แบบเดียวกับที่ผู้สอนประเมินผลงานของผู้เรียน ภาพที่ได้คะแนนการโหวต (Like) มากที่สุดประจำสัปดาห์จะถูกนำขึ้นเป็นภาพประจำกลุ่มเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ กิจกรรมนี้เป็นแรงจูงใจในการได้รับการกดไลค์ (Like) ซึ่งเป็นพฤติกรรมของ

การคาดหวังผลตอบแทนความพึงพอใจ หรือ การแสวงหาความพึงพอใจ (Gratification Sought) (วิมลพรรณ อาภาเวท และคณะ, 2554 อ้างอิงถึง Lee B. Becker, 1979, pp. 54-73) จึงเป็น หนึ่งในเครื่องมือที่มีส่วนกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนที่มีประสิทธิภาพและทำให้มีความพยายามสร้างสรรค์ผลงานที่ดีขึ้นต่อไป

2. การอธิบายผลที่เกี่ยวข้องของการข้อสังเกตระหว่างการใช้รูปแบบฯ

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค ชีวเนตติคส์ร่วมกับแรงเสริมทางสังคมด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของนิสิตปริญญาบัณฑิต พบว่าผู้เรียนมีคิดและมุมมองที่พัฒนาขึ้นจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด มีทักษะการสังเกตสิ่งของรอบตัวที่สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์มากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมการโหวตภาพ (Like) ที่จัดขึ้นภายในห้องเรียนประจำสัปดาห์เป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนมีความพยายามมากขึ้นในการเสาะหาสถานที่ที่แปลกใหม่ และค้นหาวิธีการนำเสนอรูปภาพด้วยเทคนิคใหม่ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการให้แรงเสริมทางบวก (Skinner, 1993) ข้อสังเกตอีกประการของการโหวตภาพ พบว่าในช่วงแรกผู้เรียนยังมีพฤติกรรมการโหวตภาพโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพการสื่อความหมายของภาพถ่าย แต่เมื่อได้รับการฝึกให้ใช้แบบประเมินรูปวิศัล ผู้เรียนมีความตระหนักในด้านคุณภาพของการสื่อความหมายของภาพถ่ายมากขึ้น และคัดสรรคการให้คะแนนมากขึ้น ซึ่งสามารถสังเกตได้จากคะแนนการโหวตภาพ (Like)

ที่ลดลง บางภาพได้รับการโหวตเพียง 1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงเนื้อหา

1.1 ด้านการนำรูปของผู้เรียนเข้าสู่สื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) พร้อมกันทั้งหมดในครั้งเดียวสื่อสังคมออนไลน์จะเรียงรูปภาพตามเลขไฟล์ ดังนั้นผู้สอนควรตั้งชื่อไฟล์ผลงานของนิสิตให้แตกต่างกันในแต่ละสัปดาห์เพื่อให้ผู้เรียนไม่สามารถคาดเดาผลงานของผู้เรียนคนอื่นที่รู้จักได้

1.2 ควรตั้งค่ากลุ่มของสื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) เป็นห้องพิเศษ (Private Group) เพราะจะสามารถควบคุมผู้ขอเข้าร่วมห้องได้สะดวกยิ่งขึ้น เพราะถ้าตั้งเป็นกลุ่มปิด (Closed Group) บุคคลอื่นๆ ในเฟสบุคสามารถขอเข้ากลุ่มได้และอาจทำให้ผู้สอนลับสนระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับบุคคลภายนอก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้เรียนมีการกดไลค์น้อยลงในสัปดาห์ที่ 4 เป็นต้นไป ควรมีการศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรมความคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเพิ่มเติม

2.2 ผลจากการใช้เทคนิคชีวนเนตติคส์ใหม่ในแต่ละสัปดาห์ผลว่าผู้เรียนมีความต้องการเวลาเพิ่มในการทำความเข้าใจบทเรียน ควรมีตัวอย่างเพิ่มขึ้น หรือมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกก่อนได้รับโจทย์ท้ายคาบเรียน

2.3 ควรศึกษาวิธีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) อย่างไรให้เป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้และพัฒนาฝีมือด้านการถ่ายภาพ พิจารณาเป็นตัวแปรจัดกระทำ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวาฤทธิ์ สร้อยเงิน. (2553). การพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมซินเนคติกส์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ทิตานา แชมมณี. (2547). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธราการพิมพ์.
- ยุทธศักดิ์ วิถีกล. (2553). การสื่อความหมายผ่านภาพถ่ายของกลุ่มวัยรุ่นน โดยการใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็ค. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลพรรณ อาภาเวท และคณะ. (2554). พฤติกรรมการสื่อสารในเฟสบุ๊ค (Facebook) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วิทยานิพนธ์เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- วิสุทธิ อยู่ทรัพย์. (2545). การออกแบบภาพยนตร์สั้นรูปแบบผสมคำและภาพ. วิทยานิพนธ์ศิลปะมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์), มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวรรณมา มะลิวัลย์. (2551). การพัฒนาทักษะการอ่านการคิดและการเขียนโดยใช้แนวคิดตามรูปแบบ *Synectics Instructional Model* ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาหลักสูตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Gordon J.J. William. (1972). *The Metaphorical way of Learning and knowing Synectics education press*. Cambridge: Learning and Massachusetts.
- Skinner B.F. (1993). *Science and Human Behavior*. New York: Macmillan.

Name: MR.Jirawat Wattanapongsiri
Address: 46/30 moo.2 Chaengwattana Road, Bangtalad, Pakkred, Nonthaburi 11120
Education: Educational Technology and Communications of Chulalongkorn University
Work: Graphic Designer Co Marketing of The London School of English Thailand

วารสารรัชต์ภาคย์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 20 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559
ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI วารสารกลุ่มที่ 2 (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)
